

Warszawa, 20 maja 2020 r.

DSF-XI.454.1.2020

Pan
Maciej Bobrowicz
Prezes
Krajowej Rady Radców Prawnych

Szanowny Panie Prezesie,

wobec uchwalenia nowelizacji ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. *o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej* (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 294 ze zm., Dz.U. z 2020 r. poz. 875, zwanej dalej: „ustawą”), uprzejmie przekazuję informację o zmianach w ustawie. Tekst zmienionych przepisów zamieszczony jest w art. 29 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. *o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2* (Dz.U. z 2020 r., poz. 875).

Najbardziej istotną zmianą w ustawie, w związku z uchyleniem ust. 2 w art. 3 i nowelizacją art. 4 ust. 1 ustawy, jest poszerzenie zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, która od dnia 16 maja 2020 r., obejmuje także sprawy związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przez osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą – niezatrudniające innych osób w ciągu ostatniego roku. Wobec powyższej grupy beneficjentów został zachowany warunek uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej, jakim jest niemożność poniesienia przez daną osobę kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Zatem pomoc adresowana jest do tego kręgu osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, których stan majątkowy i kondycja finansowa nie pozwala na poniesienie kosztów odpłatnej pomocy prawnej.

Stosownie do treści wprowadzonego art. 28a ustawy, obowiązującego z mocą od dnia 13 marca 2020 r. – w czasie stanu zagrożenia epidemicznego, w okresie stanu epidemii albo stanu nadzwyczajnego – udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego może odbywać się za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość oraz poza lokalem punktu. Do świadczenia pomocy stosuje

się odpowiednio przepisy mające zastosowanie do osób, o których mowa w art. 8 ust. 8 ustawy, jednocześnie przepisu art. 4 ust. 2 nie stosuje się.

Powyższe oznacza, że realizacja zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w trakcie trwania epidemii (a także stanu nadzwyczajnego oraz stanu zagrożenia epidemicznego) może odbywać się w sposób wyłączający bezpośrednią obsługę interesantów, a więc za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość (np. telefon, e-mail, komunikatory internetowe) oraz poza lokalem punktu. Zatem, w sytuacji udzielania porady w taki sposób, ze względu na szereg trudności ze złożeniem pisemnego oświadczenia, o którym mowa art. 4 ust. 2, beneficjent nie jest zobowiązany do składania go, a osoba fizyczna – przedsiębiorca nie musi składać oświadczenia o niezatrudnianiu innych osób w ciągu ostatniego roku.

Zauważyć przy tym należy, że rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 maja 2020 r. *w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii* (Dz. U. z 2020 r. poz. 878) - a także wcześniejsze, analogiczne rozporządzenia Ministra Zdrowia oraz Rady Ministrów - pozwala w § 12 ust. 1, 2 i 4 na wprowadzenie ograniczeń w zakresie wykonywania zadań publicznych. Podjęcie decyzji o rodzaju i formie wprowadzanych ograniczeń należy, w świetle tych przepisów do kierownika urzędu administracji publicznej, dyrektora generalnego urzędu lub kierującego jednostką organizacyjną wykonującą zadania o charakterze publicznym, uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa obywateli, zawiadamiając o tych ograniczeniach, w drodze ogłoszenia, na stronie podmiotowej urzędu lub jednostki, a także przez wywieszenie ogłoszenia w siedzibie urzędu lub jednostki.

Zamieszczona w art. 28a ustawy regulacja obejmuje wykonywanie zadań publicznych w sposób dostosowany do sytuacji epidemiologicznej i zagrożeń z tego wynikających. Dotyczący okresu obowiązywania epidemii (a także stanu zagrożenia epidemicznego oraz ewentualnego stanu nadzwyczajnego) przepis daje ustawową podstawę do wprowadzenia zmienionego sposobu wykonywania zadań wynikających z ustawy, w tym odstępiania od wymagania na ten czas złożenia oświadczeń wiążących się z uzyskaniem pomocy. W przypadku podjęcia przez kierownika urzędu administracji publicznej decyzji o przywróceniu świadczenia nieodpłatnej pomocy na zasadach ogólnych, wiąże się z obowiązkiem składania oświadczeń. Jednocześnie informuję, że obecnie jest procedowana zmiana wzoru oświadczenia określonego z załącznika nr 1 ustawy.

W znowelizowanych przepisach wprowadzono obowiązek dokumentowania udzielenia parady w systemie teleinformatycznym oraz uregulowano kwestie przetwarzania danych

osobowych. Usprawniono proces sprawozdawczości w oparciu o dane zawarte w systemie. Ponad to uwzględniono postulaty wzmocnienia ochrony tajemnicy zawodowej. W art. 7 ust.1 ustawy wskazano, że w karcie pomocy nie podaje się danych osobowych osoby uprawnionej, które mogą bezsprzecznie identyfikować osobę. W art. 7 ust. 3 pkt 2 ustawy zawarto regulę, zgodnie z którą adwokat lub radca prawny do dziesiątego dnia następnego miesiąca kalendarzowego przekazuje oświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 2, w sposób uniemożliwiający powiązanie go z kartą pomocy, w szczególności po usunięciu oznaczenia dnia złożenia oświadczenia.

Wprowadzony przepis art. 7a ust. 3 ustawy dotyczący przetwarzania danych, wskazuje – na wzór odpowiednich ustaw dotyczących radców prawnych i adwokatów – że dane osobowe osób udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczących nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, osób reprezentujących organizacje pozarządowe, okręgowe rady adwokackie lub rady okręgowe izb radców prawnych, pracowników urzędów starostw powiatowych i urzędów wojewódzkich, doradców wykonujących recenzje, o których mowa w art. 11d ust. 11, a także osób, które ukończyły szkolenie, o którym mowa w art. 11a ust. 1, oraz kurs doszkalający, o którym mowa w art. 11a ust. 2, i otrzymały stosowne zaświadczenia przetwarzane przez okres 5 lat od końca roku kalendarzowego, w którym zakończono realizację zadań wynikających z ustawy.

Szczegółowe zmiany w ustawie o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej, wprowadzone na podstawie art. 29 ustawy o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2, zostały przedstawione w komunikatach Ministerstwa Sprawiedliwości na stronie darmowapomocprawna.ms.gov.pl.

Z poważaniem,

Aneta Jakubiak-Mirończuk

zastępca dyrektora

Departament Strategii i Funduszy Europejskich

/podpisano elektronicznie/